

Principiul legalității operelor autorului

The principle of Legality of the Author's Works

NICOLETA RODICA DOMINTE¹

Rezumat: În cuprinsul articolului vom încerca să cartografiem faptul că originalitatea operei reprezintă elementul cheie al legalității creațiilor artistice prin invocarea unor repere atât beletristice, cât și jurisprudențiale. Într-o interpretare metaforică, speța literară *Mr. K versus Cornichonn* evidențiază fabulistic amplitudinea și forța originalității autentice a unei creații literare, conferindu-i valoare de simbol judiciar. Într-un alt cadru, jurisprudența conturează paradigma analizei originalității ca un criteriu esențial în dobândirea protecției prin dreptul de autor.

Cuvinte-cheie: originalitate, legalitate, operă, autor

Abstract: In the content of this article we will try to map the fact that originality represents the key element of the legality of artistic creations by invoking both fictional and jurisprudential landmarks. In a metaphorical interpretation, the literary case *Mr. K versus Cornichonn* highlights, in a fabulistic manner, the amplitude and strength of the authentic originality of a literary creation, providing the value of a judicial symbol. In another context, the jurisprudence outlines the paradigm of the analysis of originality as an essential criterion in acquiring copyright protection.

Keywords: originality, lawfulness, work, author

1. Rădăcini romantice

Geniu sau exprimare personală erau vocabulele folosite în secolul al XVIII-lea pentru a denota amprenta personalității unui autor în contextul operei pe care a elaborat-o. Noțiunea de originalitate, ca formă organică și expresie a personalității autorului, a fost cristalizată în perioada curentului romantic, adăugând astfel conotație juridică unui substantiv cu un sens complex².

În viziunea romanticilor, geniul era o entitate independentă în universul spiritual, fiind în direct contact cu natura potrivit cuvintelor poetului britanic

---

¹ Conferențiar univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, email: nicoleta.dominte@uaic.ro

² Pentru detalii, C. Burrow, *Imitating authors. Plato to Futurity*, Oxford University Press, Oxford, 2019, p. 337.

Edward Young: „*An Original may be said to be of a vegetable nature; it rises spontaneously from the vital roots of genius; it grows, it is not made.*”³ În ecuația vegetală, originalul este antonimul copiei, iar creativitatea geniului o „*forță insubordonată, ieșită din comun*”⁴ de esență divină. În cazul *Tonson v Walker* (1752), din jurisprudența Regatului Unit al Marii Britanii, s-a reliefat că poetul John Milton avea dreptul și proprietatea fructelor geniului său⁵. Reiese astfel că „*problema geniului devine o articulație esențială*”⁶ a originalității, reprezentând în opinia filosofului german Immanuel Kant „*talentul de a produce fără vreo regulă determinată*”⁷, fără cultivare prin studiu și exercițiu. Prin încadrarea geniului în cadrul social al operelor literare și artistice, această noțiune a reușit să dobândească valențe juridice în timp.

Filosofului german, Johann Gottlieb Fichte, îi datorăm conturarea conceptului de formă⁸ a operei originale, ca element ce poate dobândi protecție juridică. Acesta a disjuns între conținutul și forma operei în anul 1793, în eseul intitulat „*Proof of the Illegality of Reprinting: A Rationale and A Parable*”. În viziunea sa, conținutul operei este alcătuit din ideile prezentate, care nu pot constitui obiectul unei protecții juridice, iar forma constă în combinația cuvintelor și frazelor prin care sunt exprimate ideile, care rămân în proprietatea autorului, deoarece Fichte considera: „*each writer must give his thoughts a certain form, and he can give them no other form than his own because he has no other. But neither can he be willing to hand over this form in making his thoughts public, for no one can appropriate his thoughts without thereby altering their form. This latter thus remains forever his exclusive property.*”⁹ Se recunoștea astfel autorilor

---

³ Citatul este preluat din D.W. Odell, *The Argument of Young's "Conjectures on Original Composition"*, *Studies in Philology* vol. 78, no. 1/1981, p. 90, <https://www.jstor.org/stable/4174066>

⁴ Al. Săndulescu (coordonator), *Dicționar de termeni literari*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1976, p. 189.

⁵ “[T]hey do not dispute but that John Milton [had] a right and property in the fruits of [his] own genius ...”, pentru detalii, R. Deazley, *On the Origin of the Right to Copy. Charting the Movement of Copyright Law in Eighteenth-Century Britain (1695-1775)*, Editura Hart Publishing, Oxford and Portland Oregon, 2004, p. 134.

⁶ Al. Săndulescu (coordonator), *op. cit.*, p. 189.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Pentru detalii, M. Rose, *The Author as Proprietor: Donaldson v Becket and the Genealogy of Modern Authorship*, *Representations* no. 23 (Summer, 1988), p. 76, <https://www.jstor.org/stable/2928566>

⁹ Citatul este preluat din M. Biagioli, *Genius against Copyright: Revisiting Fichte's Proof of the Illegality of Reprinting*, *Notre Dame Law Review*, vol. 86, Issue 5/2011, Symposium: Creativity and the Law, p. 1857, <https://scholarship.law.nd.edu/ndlr/vol86/iss5/3/>

calitatea de “*creatori de expresie*”¹⁰, care comunică propriile gânduri într-un stil “*proaspăt, plin de energie și inconfundabil*”¹¹, deoarece “*unicitatea ființei certifică conceperea unei creații intelectuale noi*”¹². În viziunea sa, dreptul de autor era inalienabil, iar operele derivate puteau fi calificate ca opere originale. Aceste aspecte se recompun parțial în cadrul normativ actual, iar sintagma *personal expression* folosită de filosoful Fichte a umanizat noțiunea *geniului* în contextul încadrării ei juridice¹³.

În anul 1840, scriitorul britanic Thomas Carlyle a individualizat, cu ocazia citirii poemului “*The Hero as Men of Letter*”, autorul creativ prin cuvinte cheie precum originalitate, sinceritate sau geniu.¹⁴ Pentru Thomas Carlyle, cuvântul concept *originalitate* a fost vocabula, care în individualitatea ei descria efortul propriu al autorului, astfel încât a susținut transpunerea noțiunii în textul legii dreptului de autor¹⁵. Mai mult, istoricul Thomas William Heyck apreciază că abandonul ideii de *geniu* creionată de romantici în favoarea vocabulei concept *originalitate* a conferit valoare comercială operelor scriitorilor din epoca victoriană.¹⁶

Pe tărâm francez, marele jurist Henri Desbois este cel care a încadrat concepția romanticilor în originalitatea subiectivă reglementată în contextul legislației actuale. În jurisprudența franceză, Curtea de Apel din Lyon a statuat, în 1932, că legea protejează opera numai dacă este creația originală și personală a autorului.¹⁷

---

¹⁰ H. Murakami, *Meseria de romancier*, traducere Andreea Sion, Editura Polirom, Iași, 2016, p. 82.

¹¹ *Idem*, p. 96.

¹² A. Speriusi-Vlad, *Protejarea creațiilor intelectuale. Mecanisme de drept privat*, Editura C.H.Beck, București, 2015, p. 208.

¹³ Pentru detalii, M. Biagioli, *op. cit.*, pp. 1863-1867.

¹⁴ A se vedea, C. Haynes, *Reassessing ‘Genius’ in Studies of Authorship: The State of the Discipline*, în *Book History*, vol. 8, Editura Johns Hopkins University Press, 2005, p. 287, <http://www.jstor.org/stable/30227379>.

¹⁵ Pentru detalii, C. Pettitt, *Patent Inventions – Intellectual Property and the Victorian Novel*, Editura Oxford University Press, Oxford, 2004, p. 7.

¹⁶ *Idem*, p. 12.

¹⁷ Pentru detalii, M. Vivant, J.M. Bruguière, *Droit d’auteur*, Editura Dalloz, Paris, 2009, pp.161-162.

2. Un cuvânt simbol într-un concept adjectival sau substantival?

Originalité, originality, originale, original, originalitate – „*un cuvânt foarte izbutit, care trebuie să-și conțină ideea chiar în forma lui*”¹⁸ imuabilă, devenind un simbol concentrat al cărui universalism juridic este recunoscut în contextul prevederilor internaționale și naționale din domeniul dreptului de autor, legitimând recunoașterea protecției asupra unei opere. Reiese astfel că originalitatea este o *noțiune cadru*¹⁹, care înrămează actul de creație al unei persoane fizice în paradigma dreptului de autor.

În limbaj jurisprudențial, originalitatea se referă la “*forma de exprimare intrinsecă a operei (cuvinte, figuri de stil etc.) din care trebuie să reiasă activitatea de creație intelectuală a autorului, însușirile spirituale ale autorului, talentul acestuia, personalitatea sa*”, așa cum se reține în doctrină.”²⁰ În acest construct, observăm că originalitatea se dorește a fi o vocabulă simbol ce întruchipează alteritatea autorului în cadrul operei, devenind un criteriu legal esențial pentru acordarea protecției juridice, potrivit prevederilor art. 7 al Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe. Astfel, “*pentru a identifica originalitatea unei creații se caută amprenta personalității autorului*”²¹, în paradigma conceptului *expresiei personale* conturată de filosoful german Johann Gottlieb Fichte.

Cuvântul simbol *originalitate* este inserat sau subînțeles în textul directivelor europene din domeniul dreptului de autor, precum în art. 6 al Directivei 2006/116 privind durata de protecție a drepturilor de autor și a anumitor drepturi conexe, art. 1, alin. 3 al Directivei 2009/24 privind protecția juridică a programelor pentru calculator și în art. 3, alin. 3 al Directivei 96/9 privind protecția juridică a bazelor de date. În absența unei definiții legale, jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene a explicat noțiunea de originalitate prin variate expresii, precum: “*author’s own intellectual creation*”²², “*free and creative choices*”²³,

---

¹⁸ J.C. Carrière, *Cercul mincinoșilor. Cele mai frumoase povești filozofice din lumea întreagă*, traducere Brîndușa Prelipeanu și Emanoil Marcu, Editura Humanitas, București, 2021, p. 133.

¹⁹ M. Vivant, J.M. Bruguère, *op. cit.*, p. 161.

²⁰ Î.C.C.J., Secția I civilă, decizia nr. 438 din 18 februarie 2020, www.iccj.ro

²¹ A. Circa, *Articularea drepturilor de proprietate intelectuală*, în A. Almășan, I. Vârsta, C.E. Zamșa (coordonatori), *In Honorem Flavius Antoniu Baias. Aparența în drept*, tomul III, Editura Hamangiu, București, 2021, p.114.

²² Cauza C-5/08, Infopaq International A/S împotriva Danske Dagblades Forening, Hotărârea Curții (Camera a patra), 16 iulie 2009, www.curia.europa.eu

²³ Cauza C-145/10, Eva-Maria Painer împotriva Standard Verlags GmbH, Axel Springer AG, Süddeutsche Zeitung GmbH, Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG, Verlag M. DuMont Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG, Hotărârea Curții (Camera a treia), 1 decembrie 2011, www.curia.europa.eu

“*personal touch*’ of its author”²⁴. Mai mult, în încercarea de armonizare, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a elaborat un test²⁵ prin aplicarea căruia se poate individualiza un arhetip al operei originale în două etape: 1. prin natura obiectului ce îngăduie o manifestare liberă a actului de creație intelectuală și 2. prin marca personalității autorului. Interpretarea europeană unitară a noțiunii de originalitate a început să fie aplicată și pe teritoriul Regatului Unit al Marii Britanii odată cu soluționarea speței *Football Dataco* în cadrul căreia instanța de judecată a considerat că originalitatea trebuie apreciată pe baza activității de creație intelectuală și nu a efortului depus la crearea operei²⁶.

Legătura ontologică dintre autor și operă se manifestă în perimetrul analizei judiciare prin cercetarea existenței unei activități creative, premergătoare momentului creării operei, și aprecierea libertății de creație a autorului la momentul conceperii acesteia²⁷. *A fortiori*, cele două aspecte invocate în jurisprudența europeană se încadrează în definiția kantiană a geniului: “*talentul de a produce fără vreo regulă determinată*”. Esențialitatea libertății de creație se oglindește în faptul că autorul nu creează o operă pornind de la o idee unică, inexistentă anterior, deoarece „*toți gânditorii lumii au gândit prin ricoșeu [...] Până la urmă, e vorba de câteva, aceleași idei, altfel puse în scenă, altfel formulate [...]*”²⁸.

Revenind la jurisprudența recentă²⁹ a Curții de Justiție a Uniunii Europene s-a statuat că un obiect poate să fie calificat drept operă dacă este „*original, în sensul că el constituie o creație intelectuală proprie a autorului*”³⁰, și dacă există o expresie a obiectului protecției „*care îl face identificabil în mod suficient de precis și obiectiv, chiar dacă această expresie nu ar fi permanentă*”³¹. Se distinge, astfel, între originalitate și expresia operei creionând un sistem al dreptului de autor

---

²⁴ Cauza C-145/10, Eva-Maria Painer împotriva Standard Verlags GmbH, Axel Springer AG, Süddeutsche Zeitung GmbH, Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG, Verlag M. DuMont Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG, Hotărârea Curții (Camera a treia), 1 decembrie 2011, www.curia.europa.eu

²⁵ Pentru detalii, J. Pilla & P. Torremans, *European Intellectual Property Law*, 2nd Edition, Editura Oxford University Press, Oxford, 2019, pp. 252-253.

²⁶ Pentru detalii, J. Pilla, *The Subject Matter of Intellectual Property*, Editura Oxford University Press, Oxford, 2017, pp. 172-173.

²⁷ A se vedea, A. Circa, *op. cit.*, pp. 114-115; A. Shtefan, *Creativity and artificial intelligence: a view from the perspective of copyright*, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, vol. 16, nr. 7/2021, p. 725.

²⁸ G. Liiceanu, *Caiet de ricoșat gânduri sau despre misterioasa circulație a ideilor de-a lungul timpului*, Editura Humanitas, București, 2019, p. 16.

²⁹ Cauza C-310/17, Levola Hengelo BV împotriva Smile Foods BV, Hotărârea Curții (Marea Cameră), 13 noiembrie 2018, www.curia.europa.eu

³⁰ *Idem*, paragraf 36.

³¹ *Idem*, paragraf 40.

fundamentat pe două concepte³². Totuși, jurisprudența Curții statuează în sfera dreptului de autor primatul originalității, noțiune definită covârșitor prin cuvintele: *author's own intellectual creation*. Definirea expresiei, ca element cheie al conceptului de operă, a compărut în hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene în urma analizei unui obiect ce nu se încadrează în categoria operelor tradiționale, și anume gustul unui produs alimentar. *A fortiori*, în literatura juridică pentru categoriile de opere tradiționale percepute prin văz și auz s-a constatat de-a lungul timpului aplicarea unui concept unic, în cadrul căruia cuvântul operă fuzionează cu noțiunea originalitate, în timp ce pentru încercarea de aculturare a unor obiecte percepute prin miros sau gust se evidențiază o dihotomie în interpretarea jurisprudențială a conceptului unic.

Pe de altă parte, avocatul general Melchior Wathelet subliniază în concluziile sale că originalitatea nu reprezintă singura cerință pentru recunoașterea protecției dreptului de autor apreciind că în interpretarea dispozițiilor art. 2 lit. a) din Directiva 2001/29 este esențială disocierea celor două noțiuni: operă și originalitate.³³ Opiniile avocatului general au fost transpuse în hotărârea Curții care a statuat că un obiect poate să fie calificat drept operă cu îndeplinirea cumulativă a două condiții³⁴, și anume, originalitatea³⁵ și forma de expresie a obiectului³⁶. Deși Curtea conferă o poziție primară originalității operei, observăm că distinge între două concepte fundamentale ale dreptului de autor: operă și originalitate.

În dreptul român, conform art. 7 din Legea nr. 8/1996 „*Constituie obiect al dreptului de autor operele originale de creație intelectuală*”. Într-o analiză gramaticală reiese că prevederile art. 7 stipulează două cerințe ale obiectelor dreptului de autor prin două substantive distincte: 1. „*operă, -e*” – substantiv feminin cu semnificația de „*lucrare*”³⁷ și 2. „*original, -e*” - substantiv neutru cu semnificația

---

³² Pentru o analiză detaliată despre cele două concepte pornind de la jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, E.Laskowska-Litak, *Between Scylla and Charybdis: a comparative look at copyright's protected subject matter at the (CJ)EU harmonization*, Journal of Intellectual Property Law & Practice, vol. 14, nr. 10/2019, pp. 768-770.

³³ Concluziile Avocatului General Melchior Wathelet prezentate la 25 iulie 2018 în cauza C-310/17, Levola Hengelo BV împotriva Smilde Foods BV, paragrafele 44-47, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A62017CC0310>, www.curia.europa.eu

³⁴ Cauza C-310/17, Levola Hengelo BV împotriva Smile Foods BV, paragraf 35.

³⁵ „*Pe de o parte, trebuie ca obiectul vizat să fie original, în sensul că el constituie o creație intelectuală proprie autorului său*”, Cauza C-310/17, Levola Hengelo BV împotriva Smile Foods BV, paragraf 36.

³⁶ „*Pe de altă parte, calificarea drept „operă” în sensul Directivei 2001/29 este limitată la elementele care sunt expresia unei astfel de creații intelectuale*”, Cauza C-310/17, Levola Hengelo BV împotriva Smile Foods BV, paragraf 37.

³⁷ A se vedea, E. Dima (coordonator științific), *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române*, Editura Arc Gunivas, Chișinău, 2007, p. 1322.

„operă de artă autentică”³⁸. Prepoziția „de”, subsecventă substantivului neutru introduce atributul care exprimă faptul că natura originalității este „de creație intelectuală”. Pe de altă parte, termenul *original* din textul art. 7 poate să fie calificat ca adjectiv³⁹ al substantivului *operă*, caz în care se relevă faptul că însușirea primară a operelor ce formează obiectul dreptului de autor este originalitatea descrisă prin cuvintele „creație intelectuală” în siajul prepoziției „de”. Observăm astfel cum analiza gramaticală ne conferă posibilitatea de a aprecia că în perspectiva tradițională a existenței unui concept unic termenul *original* este calificat ca adjectiv, în timp ce din perspectiva recentă a jurisprudenței Uniunii Europene termenul *original* începe să fie calificat ca substantiv. Numitorul comun constă în descrierea corolară a noțiunii prin prisma explicațiile anterioare: „creație intelectuală proprie a autorului”⁴⁰.

3. O perspectivă fabulistică

În speța literară Mr. K contra Cornichonn a scriitorului Mircea Cărtărescu⁴¹, măciuca judecătorului este încrustată cu versete. Un obiect de luptă mioritic, măciuca devine în speță un simbol al împărțirii dreptății prin forța legii, în timp ce zurbile sculptate pot fi asimilate normei juridice în paradigma cuvintelor poetul englez Shelley, care scria într-un eseu publicat postum în anul 1840: “*Poets are the unacknowledged legislators of the world*”⁴². Prin procedeul stilistic denumit litotă, Mircea Cărtărescu relevă frumusețea și însemnătatea originalității operei, ce reprezintă forța legalității acesteia. Judecătorul nu este conștient de valoarea unică a versurilor sculptate, în timp ce părțile procesului elogiază cu emoție în glas “*cea mai frumoasă zurbă a tuturor timpurilor*”⁴³.

Speța Mr. K contra Cornichonn este concepută ca un caz de plagiat, în care plagiatorul este Cornichonn, descris prin calificări precum: „*Sublim poet al Curții Cerești*”⁴⁴, „*Poetul Nepereche al Împerecherilor Perfecți*”⁴⁵, „*Geniul Titatic al Hiperboreei*”⁴⁶, etc. Mr. K este slujitorul maestrului Cornichonn și adevăratul autor al versurilor, ce formează obiectul procesului pe rol. În antiteza dialogului, Mr. K devoalează săvârșirea furtului intelectual, în timp ce Cornichonn

---

³⁸ *Idem*, p. 1334.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ Cauza C-310/17, *Levola Hengelo BV împotriva Smile Foods BV*, paragraf 36.

⁴¹ M. Cărtărescu, *Povestea Maestrului Cornichonn, câinele de zmeu*, în *Enciclopedia Zmeilor*, Editura Humanitas, București, 2017, pp. 156 – 164.

⁴² P.B. Shelley, *A defence of Poetry and Other Essays*, <http://biblioteca.org.ar/libros/167749.pdf>

⁴³ M. Cărtărescu, *op. cit.*, p. 164.

⁴⁴ M. Cărtărescu, *Idem.*, p. 160.

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ *Ibidem*.

diminuează prin ridiculizare relevanța acuzației, afirmând că „*Dumnealui e o literă. Dumnealui e litera K de la kilogram.*”⁴⁷ Originalitatea unei creații nu este o unitate de măsură, ci un criteriu de apreciere calitativă a legalității unei opere, deși uneori instanțele folosesc adjective ce pot descrie semantic cantitatea în limbaj uzual. De exemplu, în jurisprudența Curții Supreme a Statelor Unite ale Americii, în cazul *Fiest Pubs., Inc. v. Rural Tel. Svc. Co., Inc.*, 499 U.S. 340 (1991), se statuează: “[a]s a constitutional matter, copyright protects only those constituent elements of a work that possess more than a de minimis quantum of creativity.”⁴⁸ Totuși, adjectivul *minim* din hotărârea menționată nu sugerează o apreciere cantitativă, mai ales că în anul 2003, tot în jurisprudența americană, în cazul *Satava* s-a statuat că protecția dreptului de autor se recunoaște numai dacă elementele ce conferă originalitate unei opere sunt numeroase⁴⁹.

În contradicție cu cuvintele maestrului Cornichonn, care solicită vehement judecătorului “*să se facă dreptate mai repede*”⁵⁰, speța se finalizează în absența pronunțării unei decizii. Și totuși, momentul solemn în care judecătorul se îmbracă cu simbolurile justiției: “*își puse pe cap coiful hotărârii definitive și apucă de pe birou frumoasa lui măciucă, sculptată cu versete caligrafiate bizar*”⁵¹ este cel în care Mircea Cărtărescu evocă suveranitatea originalității corpului lingvistic inscripționat pe măciuca judecătorului prin cuvintele: “*Uluitor! Maestre, aveți singurul exemplar autentic!*”⁵². Rezultă astfel că sensul legalității opereii este originalitatea sau autenticitatea creației, ca amprentă a personalității autorului manifestată în unicul exemplar al opereii. Scriitorul evocă topirea noțiunii de operă în conceptul juridic al originalității prin ambivalența semantică a termenului *original* în antiteză cu substantivul *copie* ce denotă absența actului de creație intelectuală. Atât judecătorul, cât și părțile procesului au uitat de judecată și au început emoționați să citească poveștile încrustate pe unul din simbolurile justiției.

---

⁴⁷ *Ibidem.*

⁴⁸ A se vedea, E. Rosati, *Why originality in copyright is not and should not be a meaningless requirement*, Journal of Intellectual Property Law & Practice, vol. 13, nr. 8/2018, p. 597.

⁴⁹ Cazul *Satava* 323 F.3d 805 (9th Cir 2003): “*that a combination of unprotectable elements is eligible for copyright protection only if those elements are numerous enough and their selection and arrangement original enough that their combination constitutes an original work of authorship*”, a se vedea, E. Rosati, *op. cit.*, p. 597.

⁵⁰ M. Cărtărescu, *op. cit.*, p. 160.

⁵¹ *Idem*, p. 164.

⁵² *Ibidem.*

4. Epilog

În axiologia dreptului de autor, originalitatea reprezintă elementul central al protecției juridice în paradigma unei opere literare, artistice sau științifice. Jurisprudența europeană recentă încadrează în arhetip substantival cuvântul originalitate reliefând astfel disjunția între două concepte esențiale: operă și originalitate. La mijlocul secolului al XX-lea, scriitorul francez Serge Doubrovsky spunea că „*orice obiect estetic este, în fapt opera unui proiect uman*”, anticipând parcă interpretarea recentă a Curții de Justiție a Uniunii Europene potrivit căreia un obiect devine operă prin originalitate și prin obiectivitatea și precizia expresiei sale artistice. Astfel, în acorduri juridice, sintagma *obiect estetic* ilustrează posibilitatea de a identifica suficient de precis și obiectiv opera, iar expresia *proiect uman* cartografiază calea originalității.

Referințe

- Biagioli M., *Genius against Copyright: Revisiting Fitch's Proof of the Illegality of Reprinting*, Notre Dame Law Review, vol. 86, Issue 5/2011
- Burrow C., *Imitating authors. Plato to Futurity*, Oxford University Press, Oxford, 2019
- Carrière J.C., *Cercul mincinoșilor. Cele mai frumoase povești filozofice din lumea întreagă*, traducere Brîndușa Prelipceanu și Emanoil Marcu, Editura Humanitas, București, 2021
- Cărtărescu M., *Povestea Maestrului Cornichonn, câinele de zmeu*, în *Enciclopedia Zmeilor*, Editura Humanitas, București, 2017
- Circa A., *Articularea drepturilor de proprietate intelectuală*, în Almășan A., Vârsta I., Zamșa C.E. (coordonatori), *In Honorem Flavius Antoniu Baias. Aparența în drept*, tomul III, Editura Hamangiu, București, 2021
- Deazley R., *On the Origin of the Right to Copy. Charting the Movement of Copyright Law in Eighteenth-Century Britain (1695-1775)*, Editura Hart Publishing, Oxford and Portland Oregon, 2004
- Dima E. (coordonator științific), *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române*, Editura Arc Gunivas, Chișinău, 2007,
- Haynes C., *Reassessing 'Genius' in Studies of Authorship: The State of the Discipline*, în *Book History*, vol. 8, Editura Johns Hopkins University Press, 2005, p. 287, <http://www.jstor.org/stable/30227379>
- Laskowska-Litak E., *Between Scylla and Charybdis: a comparative look at copyright's protected subject matter at the (CJ)EU harmonization*, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, vol. 14, nr. 10/2019, <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpz100>
- Murakami H., *Meseria de romancier*, traducere Andreea Sion, Editura Polirom, Iași, 2016
- Odell D.W., *The Argument of Young's "Conjectures on Original Composition"*, *Studies in Philology* vol. 78, no. 1/1981
- Pettitt C., *Patent Inventions – Intellectual Property and the Victorian Novel*, Editura Oxford University Press, Oxford, 2004
- Pilla J. & Torremans P., *European Intellectual Property Law*, 2nd Edition, Editura Oxford University Press, Oxford, 2019

- Pilla J., *The Subject Matter of Intellectual Property*, Editura Oxford University Press, Oxford, 2017
- Rosati E., *Why originality in copyright is not and should not be a meaningless requirement*, Journal of Intellectual Property Law & Practice, vol. 13, nr. 8/2018, <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpy084>
- Rose M., *The Author as Proprietor: Donaldson v Becket and the Genealogy of Modern Authorship*, Representations no. 23 (Summer, 1988), <https://www.jstor.org/stable/2928566>, <https://doi.org/10.2307/2928566>
- Săndulescu Al. (coordonator), *Dicționar de termeni literari*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1976
- Shelley P.B., *A defence of Poetry and Other Essays*, <http://biblioteca.org.ar/libros/167749.pdf>
- Shtefan A., *Creativity and artificial intelligence: a view from the perspective of copyright*, Journal of Intellectual Property Law & Practice, vol. 16, nr. 7/2021, <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpab093>
- Speriusi-Vlad A., *Protejarea creațiilor intelectuale. Mecanisme de drept privat*, Editura C.H.Beck, București, 2015
- Vivant M., Bruguière J.M., *Droit d'auteur*, Editura Dalloz, Paris, 2009